

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

11. Tertio ex amore quo Deus amatur gratis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

CAPVT XI.

Tertio ex amore quo Deus amatur gratis.

QUOD tamen ut uberius & ex diversorum principiorum consonantia certius eliquatiusque conlter, ex alio capite non minus evidentem mens Augustini demonstrari potest. Amior quippe Dei sine quo secundum supra dicta creatura rationalis condi nequit, quin eum habeat saltem in potestate sua, non potest esse alius quam quo Deus amatur propter Deum. Si enim propter aliud quippiam Deus diligitur, non est iste verus & castus amor Dei, sed illius rei quam per Deum assequi cupit. Nam, ut optime Augustinus, qui propter beneficia terrena Deum querunt, non utique Deum, sed illa querunt, quia eo modo timore servili, non libera dilectione Deus colitur. Sic ergo Deus non colitur, hoc enim colitur quod diligitur. Cupulmodi cultus & amor etiam à sceleratis hominibus haberi potest & solet, utpote qui ex creatura male dilectæ cupiditate proficiscitur. Mortui enim sunt qui Deum non gratis colunt, id est quia ipse est Deus, non quia dat talia bona, quæ dat & non bonis. Nam & invidi, & avari, & hæretici, & quicquid aliud sanæ doctrinæ adversatur, Deum colunt & laudant, & diligunt & gratias agunt eo impensius quo invictius eorum cupiditates implere potest. Hinc Saul cum flagraret invidia: Benedicti, inquit, vos à Domino &c. Et de improbis generatim Augustinus: Perversi frui volunt nummo, uti autem Deo, quoniam non nummum propter Deum, sed Deum propter nummum colunt. Quod & diabolus intellexit quando fugillans pietatem Iob quasi aliqua cupiditate vitiatam Deo dicit. Namquid Iob frustra colit Deum? Hoc est, an colit eum gratis & propter ipsum Deum? Nam, ut Augustinus ait: Putabas diabolus quod in Deo colendo vir iustus cor inclinatum haberet in avaritiam, & causa emolumentis vel utilitatis rerum temporalium quibus eum ditaverat Dominus, velut mercenarius ei pro tali mercede serviret. Sed quam gratis Deum coleret, tentatus apparuit. Huiusmodi igitur amor & cultus Dei non est gratuitus, non est castus, non est Dei propter Deum, & ideo non est Dei sed rei alterius, & à scelestissimis, ut dixi, hominibus Deum uti satellitem cupiditatum suarum diligentibus plerumque possidentur, de quo nobis non est hic sermo sed de illo, quo Deus diligitur propter Deum, seu quod idem est, quo Deus ipse non aliud quippiam diligitur, ita videlicet ut cor non sit deorsum incurvatum, sed rectum cum Deo, Rectum enim cor cum Deo est, quando propter Deum querit Deum. In cor illi autem non recto cum Deo est ubi ea potius diligit, propter quæ Dei adiutorium requirit. Atqui talem amorem castum Dei & recti cordis cum Deo, qui solus est verus amor Dei, non rei

alterius, nullo pacto haberi posse, sine vera & magna & proprie dicta gratia Dei, & consequenter nullum omnino opus sine eadem gratia exerceri posse propter Deum ita dilectum, sicut ad omne opus bonum omnino necessarium esse in alio tractatu latissime demonstravimus, indubitata sancti Augustini doctrina est. Nam hinc est quod cum Propheta Dei gratiam implorasset his verbis, Inclina cor meum in testimonia tua, quæ te scilicet gratis diligendum esse testantur, & non in avaritiam, sic eum exponit Augustinus: Testimonij suis agit nobiscum Deus ut eum gratis colamus, quod impedit avaritia radix omnium malorum, scilicet ut addit avaritia generalis plus habendi quam satis est, seu aliquid præter Deum. Omnis autem à nobis circumdatur avaritia si gratis colatur Deus. Si ergo cor non habeamus inclinatum in avaritiam, Deum non colimus nisi propter Deum, ut sui cultus ipse sit merces. Ipsum diligamus in seipso &c. Sed unde talis gratuitus amor in hominibus? Quod vobis quoniam ipso donante confertur, ideo illi dicitur: Inclina cor meum in testimonia tua non in avaritiam. Et alibi præclarissime: O si castitatem amares non faceres (adulterium) etsi omnimodo impunitus excideres. Si tibi Deus diceret, Ecce fac non te damnabo, sed faciem meam tibi negabo. Si propter hanc comminationem non faceres, amore Dei non faceres, non timore iudicij &c. Sed an est possibilis talis gratuitus amor ex natura, & sine gratia Dei? Audi Augustinum: Si sic non facis quia horres contaminationem adulterij, quia diligis præceptorem, ut exigas promissorem, non quia times damnatorem, iam gratia est. An non aliquando natura ut talis amor Dei gratuitus, nulloque timore, vel cupiditate vitiatatus possit esse naturalis? Hoc tibi nobis asserere, viribus tuis non tribuere. Delectationem facis, scilicet operis boni seu iustitiæ, bonæ charitate facis, bene, annuo, consentio &c. Sed unde tibi ista charitas? Si tamen est? Timor enim ne ad hunc timendo non facias &c. Habes charitatem? Habes, inquit. Unde? A me ipso. Longè es à dulcedine si à teipso habes. Teipsum amabis quia unde habes amabis. Sed convinco, non habes. Quod enim putas à teipso habere rem tantam, in deum credo, quod habes. Si enim haberes scires unde haberet. Nihil apertius desiderari posset quo intelligeremus juxta doctrinam Augustini prorsus impossibile esse ut amor gratuitus, hoc est, quo Deus gratis amatur & colitur non sit ex Deo. Vnde illud brevissimum ejus sed auctoritate plenissimum, Deus non amatur nisi de Deo, quod protulit postquam gratuitam illam delectationem iustitiæ ac Dei plurimum commendasset. Hinc & absolutissimum illud in libris

In Ps. 77.

In fine Ps. 79.

Eph. 1. de

Eph. 6. 25.

Concione 11.

in Ps. 118.

In Ps. 77.

Eph. 1. de.

lib. 1. con-
tra Iulian. c. 3.

libris contra Iulianum: Ipse Deus adest, & mens illuminanda & concupiscentia superanda & molestia perscrutanda. Hoc enim totum recte fit, quando fit propter ipsum, id est, quando gratis amatur ipse. Qualis amor nobis esse non potest nisi ex ipso. Qua de re non est opus operose satagere corrogandis Augustini testimonijs quibus omnia eius opera referta sunt. Nunquam enim cum dilectionem Dei divinam gratia tribuit, sicut ubique tribuit, de illa vitiosa dilectione loquitur, qua propter aliud quippiam assequendum, ideoque non gratuito sed mercenario amore diligitur Deus: sed semper de illa qua Deus diligitur propter se. Hæc est enim illa vera & sancta charitas Dei, quæ non aliter definitur, quam dilectio Dei propter Deum: nec aliter ab Apostolo in nobis diffundi traditur in cordibus nostris, quam per Spiritum sanctum qui datus est nobis: nec aliter unquam ab Augustino amor iste, quo gratis amatur ipse, nobis esse non posse traditur, nisi ex ipso. Quid hic responderi potest? An forte Aug. loqui de amore supernaturali, non de naturali? Sed quid est amor naturalis, nisi qui nobis esse potest ex nobis? Et quid amor supernaturalis, nisi qui nobis esse non potest, nisi ex ipso? Hoc est ex gratia Dei? August. verò verbis istis expressè docet, omnem amorem quo gratis amatur Deus, nobis esse non posse nisi ex Deo, hoc est, esse supernaturalem hoc ipso quo est, gratuitus. Nam hoc ipso propter summam sui puritatem atque sublimitatem, omnes naturæ & creaturæ vires superat, quæ non potest viribus suis nisi deorsum & ad seipsum tendere, sursum tantummodo per gratiam & adiutorium Dei. Vt proinde responsio similis illi sit, qua quis assentienti motum lapidis sursum non posse esse à natura sed tantum ab extrinseco, responderet hoc intelligendum esse de motu lapidis supernaturali. Nam hoc ipso, quo dicitur, ille motus non posse lapidi esse nisi ex extrinseco, statuitur omnino huiusmodi motus esse lapidi supernaturalis. Omnem igitur amorem quo gratis amatur ipse, supernaturalem esse docet Augustinus hoc ipso quo constantissime tota antiqua Ecclesia, iuxta Apostolicam doctrinam docet, quod talis amor nobis esse non potest nisi ex ipso. Vt sanè ridicula sit ista responsio & insigniter principum petat. Nunquam enim quisquam ita sensu destitutus fuit, ut vel amorem naturalem Dei, diceret esse debere nobis ex gratia Dei; vel supernaturalem non ex ipso. Quapropter si Dei propter Deum dilectio in nobis esse non potest, nisi per gratiam Dei & creaturæ rationalis aliter condi nequeat, quin amor iste castus Dei propter Deum ei concreetur, ut eum vel vi creationis habeat, vel certè voluntas ei tam robusta tribuatur ut in eum erumpere possit, manifestum erit creaturam rationalem sine amore Creatoris supernaturali non posse condi. Respondebitur forsitan Augustinum loqui de amore, quo Deus diligitur sicut oportet; itemque de operibus bonis quæ fiunt sicut oportet.

A Non enim sine causa tam ipse, quam Concilia cum de dilectione vel operibus bonis loquuntur, tam sollicitè subinde dicunt, Deum diligere aut coli non posse nec opus fidei aut pietatis fieri sicut oportet sine gratia Dei. Nunc enim postquam natura rationalis ad statum deificum elevata est, oportet ut Deum infusam charitate dilectum, opera iustitiæ & pietatis operetur, ad hoc ut ad iustificationem possit salutemque pervenire.

In hac responsione valde sibi placent, quotquot doctrinam de divina gratia ex naturalibus potius philosophiæ principijs condere, quam ex Augustino haurire maluerant. Nunquam enim vel Augustinus vel Concilia quæ doctrinam eius ad amissam, ne latum quidem arguerent ab ea descedendo tradiderunt, de tali sensu verborum illorum cogitarunt, vel vestigium eius aliquid reliquerunt in scriptis aut canonibus suis, sed à Scholasticis, excogitatus & arreptus est, non quia verus, sed quia commodus eorum principijs & naturæ viribus tuendis, quas humana philosophia ad summum falligium potestatis extollit. Res enim explorata est in Augustini doctrina, nullam aliam dilectionem sicut oportet reperiri, quam illam, qua Deus gratis diligitur, hoc est, propter Deum: ad quam propterea diligentissime semper hortatur, & omnes emolumentum creati consequendi considerationes excludit. Gratia, inquit, patet quæ nullam ex odio

commodum querit vel incommodum fugit. Sic videtur Dominum dicitur sic dicitur nisi, hoc est gratia; ut ista præter illum non expectari bona. Ecce iustorum dilectionem non aliam, quam ut gratis diligitur, quod agit alijs sexcentis locis. Faciem

meam tantum tibi negabo. Si expavisti, amasti, si contremuit cor tuum in non videndo Deum tuum, cap. 10.

signati penam patisti, gratis amasti. Si ergo sermo meus inveniatur in cordibus vestris aliquam scintillam gratuiti amoris Dei ipsam nutrite. Nam scintillam boni amoris statu in vobis, nutrite in vobis. Ipsa cum creverit & flammam dignissimam & amplissimam fecerit omnium cupiditatum carnalium sanum consumit. Et quia nemo Scholasticorum dubitat opus pietatis fieri sicut oportet, hinc est quod ex eadem regula nullum agnoscat Augustinus opus pietatis, nisi ipsum amorem gratuitum, & quod ex tali gratuito amore proficiscitur, ut pote qui est ipse maximum pietatis opus.

Cor quod velle velit, velle, pulsat & querit, primo esse debet, primo amare Deum gratis: Hæc est enim de diversis pietas. Nec sibi extra illum ponere mercedem, quam expectat ex illo. Rursum quia non dubitant imò expressè docent, hoc opus fieri sicut oportet, quo iustificationis gratia acquiritur. Sciant hoc ipsum non aliud esse quam gratuito Deum amare & colere: Ille iustificatur apud Deum, qui eum gratis colit: non scilicet cupiditate appetendi aliquid ab ipso præter ipsum, aut timore amittendi.

Iuxta hanc igitur immobilem regulam quodcumque opus sit non ex timore, vel carnali amore, sed ex isto gratuito amore Dei, ita scilicet ut vel amor iste sit, vel ad istum referatur,

Vide infra
lib. 5. de grat.
Christi Sal.
rat. c. 11.
c. 12.
In Enchir.
ad Laurent.
s. 124.

feratur, hoc fit juxta doctrinam Augustini A sicut oportet; quicquid aliter fit non fit sicut oportet. Quam veritatem in Augustino certissimam, quia alibi ex professo tradituri sumus, hic unus, sed sine ulla ambiguitatis nebula clarissimus locus erit satis, ex quo quicquid obscuritatis in hac phrasi superesse posset velut meridiana luce dispellitur. Omnis itaque præcepti sumus est charitas, id est ad charitatem referatur omne præceptum. Quod vero ita sit vel in amore penæ, vel aliqua intentione carnali, ut non referatur ad illam charitatem quam diffundit Spiritus sanctus in cordibus nostris, nondum sit quemadmodum fieri oportet, quamvis fieri videatur. Et mox subjungit: Quæcunque ergo mandat Deus, ex quibus unum est, Non machaberis: & quæcunque non iuventur, sed spiritali consilio moventur, ex quibus unum est, Bonum est homini mulierem non tangere, tunc recte fiunt, cum referuntur ad diligendum Deum & proximum propter Deum. Vbi apertissime declarat quid sit fieri quemadmodum oportet: Videlicet, nullo timore, nulla intentione carnali, & consequenter ex gratuita dilectione Dei, cui timor & carnalis intentio ex diametro adversatur. Unde exponit fieri quemadmodum oportet, per hoc quod dicitur Recte fieri: per hoc indicans quidquid non fit ex illa gratuita charitate Dei sive secundum Deum, non fieri quemadmodum oportet, nec recte fieri. Vt autem dicat ratio, & lex æterna clamat, & Augustinus utraque nixus disertis verbis dicit: Omne factum si recte factum non est peccatum est, ut supra fusius exposuimus. Omne igitur quod non fit ex illa gratuita dilectione Dei peccatum est, utpote necessario aliqua carnali intentione, id est creaturæ cupiditate vitiatum.

Lib. de vil.
vitalis. c. 12

Quod brevi quasi verborum suorum commentario declarat in opere contra Arianos, ubi simul phrasin sicut oportet, ex Apostolo primitus haustum explicat: Non ergo scimus per nos ipsos quid oremus sicut oportet, sed ipse Spiritus interpellat, id est interpellare nos facit quæ sunt secundum Deum. Quod nisi faciat, non oramus nisi secundum istum mundum, ad explendam concupiscentiam carnis, & concupiscentiam oculorum & ambitionem sæculi quæ non sunt à Patre, sed ex mundo sunt. Hic succincta brevitate vides omnia conglobata. Nam & Apostolus explicat phrasin suam sicut oportet per illa verba, secundum Deum, quod non est aliud nisi ex gratuita dilectione Dei, seu referendo id quod oramus, ad Deum, quod sine ipsius dilectione fieri nequit. Et Augustinus exponens, quo igitur oramus modo, cum non oramus sicut oportet seu non secundum Deum, statim adjicit nos orare secundum mundum, hoc est, ex dilectione mundi, seu ad explendam unam ex tribus concupiscentiis mundi, quas diabolus in homine semina vit & ex quibus juxta doctrinam ejus crebro repetitam quam antè declaravimus, omnia peccata proficiuntur. Vt planè perit de hoc sit ac si diceret, id quod paulò ante dixit non recte fieri; Omne autem factum, si recte factum non est, peccatum est.

Cum igitur creatura rationalis non possit ita condi, ut non possit vel recte vel sicut oportet operari, sed ut necessario peccet; neque rursum sine illo gratuito Dei amore qui per gratiam necessario dari debet, possit recte & quemadmodum oportet operari, necessario etiam sequitur, eam non posse sine supernaturali Dei amore produci.

C A P V T X I I.

Quartò ex sententia Pelagianorum, amorem aliquem Dei esse homini naturalem asserentium.

Q UOD quidem Augustinum juxta A Catholicæ Ecclesiæ doctrinam docuisse, quartò ex alio rursum capite commonstrari potest. Pelagius enim cum quo Ecclesiæ gravissimus conflictus fuit capitaliter in illo hallucinatus est articulo, ex quo ceteri penè omnes de naturæ viribus dependent, quod Deus amore aliquo casto, hoc est, amore Dei propter Deum, amore nullâ terrenâ consideratione sedato, seu amore quo Deus juxta datam explicationem diligitur sicut oportet, naturæ viribus, seu quod idem est, naturaliter diligi posset. Quid est enim aliud naturæ viribus tribuere amorem Dei, quam amorem Dei statuere esse naturalem? Quod capitaliter Augustinus & Ecclesia in Pelagio detestati sunt. Nam hinc est illa celeberrima sancti Antistiti sententia de charitate, quæ non est aliud quam castus amor Dei propter Deum; Unde est in hominibus charitas Dei & proximi nisi ex ipso Deo? Nam si non ex Deo,

Lib. de grat.
& lib. arb.
s. 18,

sed ex hominibus vicerunt Pelagiani: si autem ex Deo vicimus Pelagianos. Nam charitas Dei non est Augustino solum ille celebris amor Dei super omnia, sed omnis amor Dei sincerus seu complacentia Dei casta quamvis tenuissima, qualis est in gravibus peccatoribus & in ijs qui incipiunt credere & sperare in Deum. Nihil enim istorum possunt sicut oportet nisi ex cupiditate boni seu ex bona voluntate, quæ Augustino charitas est. Quæ tanquam verissima suis locis exponenda sunt. Nam inde sunt illa apud Augustinum frequentissima: Quasi verè aliud sit bona voluntas, quam charitas quam scriptura nobis esse clamat ex Deo. Itemque: Quis est boni cupiditas nisi charitas? Vbi & ipsum primum initium talis amoris quo bonum vel concupisci & dulcescere incipit, quod sit in prima boni complacentia, etsi nondum plena voluntate adsit, esse docet ex Deo, hoc ipso quo aliquid boni est. Si bonum est, inquit, non nisi ab illo nobis est, qui incommutabiliter bonus est. Sed ut

Lib. de grat.
Christi 22
Lib. 2. de
Sensu. 4. 4

124.

Sed ut